

Μάθημα: (ΚΟΙΝ 108). *Πολιτική κοινωνικοποίηση και εκπαίδευση: Θεωρία και πράξη*

Εαρινό εξάμηνο (2011-12), Τρίτη 14:30-17:30, Δ3' (Πανεπιστημιούπολη Γάλλου)

Χρονοδιάγραμμα: 14-2, 21-2, 28-2, 6-3, 13-3, 20-3, 27-3, 3-4, [Πάσχα], 24-4, 1-5, 8-5, 15-5, 22-5

Διδάσκων: *Ελευθεράκης Θεόδωρος* (email: elfthet@edc.uoc.gr - τηλέφωνο γραφείου: 2831 0 77667)

Περίγραμμα ύλης

-----Α. Εισαγωγή & θεωρητικά στοιχεία της Πολιτικής Κοινωνικοποίησης-----

1. **Εννοιολογική προσέγγιση των εννοιών: Κοινωνικοποίηση, Πολιτική Κοινωνικοποίηση (Π.Κ.), Π.Κ. & Εκπαίδευση** (Σημειώσεις 2).
 2. **Ανάλυση της Πολιτικής Κοινωνικοποίησης:** α. **Προϋποθέσεις** επιστημονικών αναλύσεων για την Π.Κ. **Λειτουργίες-ρόλοι** Π.Κ.
β. **Μορφές** -προγραμματισμένη (τυπική-άτυπη), απρογραμμάτιστη (σχετική-άσχετη)- Π.Κ.
γ. **Φορείς** Π.Κ.: *ι. Πρωτογενείς* -οικογένεια, σχολείο- & *ii. Δευτερογενείς* -Επάγγελμα, Πολιτική αναταραχή, Κοινωνική τάξη, Πολιτικά κόμματα, Επαναστάσεις, Μέσα μαζικής επικοινωνίας- (Σημειώσεις 3).
 3. α. Μια ενδεικτική **θεώρηση των ερευνών για την Π.Κ.** των παιδιών στην Ελλάδα και αλλού
β. Προβληματική σε σχέση με το **ρόλο του σχολείου στην Π.Κ. του ατόμου** στη σύγχρονη εποχή: **Ο εθνικός και ο οικουμενικός πολίτης** (Σημειώσεις 4).
 4. α. **Σύνδεση σχολείου και πολιτικής κοινωνικοποίησης** στο πλαίσιο ενός θεωρητικού-ερμηνευτικού πλαισίου
β. **Η διαπαιδαγώγηση του δημοκρατικού μαθητή/πολίτη στο σχολείο (α): Δημοκρατία, δημοκρατικός πολίτης και Εκπαίδευση (α', β' και γ' επίπεδο: Εκπαιδευτική Πολιτική, Σχολική Κοινότητα, Σχολική Τάξη)** (Σημειώσεις 5).
 5. **Η διαπαιδαγώγηση του δημοκρατικού μαθητή/πολίτη στο σχολείο (β): Ανθρώπινα δικαιώματα και Σχολείο στην Ευρώπη. Παιδεία ανθρωπίνων δικαιωμάτων.** Τα ανθρώπινα δικαιώματα ως όρος και όριο της δημοκρατίας (Σημειώσεις 6).
- Β. Μεταβλητές της Εκπαίδευσης-Σχολείου: Θεωρία & πράξη-----
6. **Δημοκρατική Εκπαίδευση-Σχολείο στη σύγχρονη ευρωπαϊκή κοινωνία:** *Αναλυτικό πρόγραμμα, στόχοι, μέσα -μέθοδοι, υλικά, διαδικασίες- αξιολόγηση* της διδασκαλίας, του εκπαιδευτικού έργου κ.ά.- Οι 4 Ψυλόνες του Delor. Το πρόγραμμα του Συμβουλίου της Ευρώπης: 'Παιδεία της Δημοκρατίας' (Σημειώσεις 7).
 7. **Αναλυτικά προγράμματα -οι σκοποί τους-, σχολικά εγχειρίδια & η Π.Κ. στη σύγχρονη ελληνική εκπαίδευση** (Σημειώσεις 8).
 8. **Δημοκρατική Σχολική Κοινότητα-Τάξη** (Σημειώσεις 9).
α. **Δημοκρατική Σχολική Κοινότητα:**
Οργάνωση της σχολικής κοινότητας & η σχέση της με τους άλλους: γονείς, Τοπική Αυτοδιοίκηση -Δήμος, Περιφέρεια- και την ευρύτερη κοινωνία.
Οργάνωση του σχολικού χώρου (αίθουσας, κτιρίου, αυλής)
β. **Δημοκρατική Σχολική Τάξη:**
i. Ο αποτελεσματικός-δημοκρατικός εκπαιδευτικός ως φορέας πολιτικής κοινωνικοποίησης του μαθητή,
ii. Σχολική τάξη ως κοινωνικό σύστημα: Ψυχοκοινωνικές διαπροσωπικές σχέσεις και αντιδράσεις (δασκάλου, μαθητών) μέσα στη σχολική τάξη, ψυχοπαιδαγωγικό κλίμα-σχολική παιδαγωγική ατμόσφαιρα
 9. **Δραστηριότητες Σχολείου/Τάξης - Μεθοδολογικές προσεγγίσεις για μια δημοκρατική παιδεία:** διαθεματική (σχέδια εργασίας -project-), επικδομητισμός, συνεργατική (ομαδοσυνεργατική), διερευνητική, βιωματική, κ.ά. (Σημειώσεις 10).
 10. **Σχολικές δραστηριότητες, θεσμοί και κατευθύνσεις μιας δημοκρατικής σχολικής κοινότητας-τάξης** (Σημειώσεις 11).
i. Διδακτικές τεχνικές και κατευθύνσεις: Θεατρικό παιχνίδι-δραματοποίηση-παιγνίδια ρόλων, Συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης (Γενική Συνέλευση Τάξης-Παρεούλα κ.ά.), *Επιτόπια έρευνα, Ανάλυση μιας περίπτωσης, Πρόσκληση στο σχολείο ειδικών.*
ii. Οι θεσμοί της σχολικής ζωής: Σχολικές και πολιτιστικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις (Εθνικές και θρησκευτικές σχολικές γιορτές και πολιτιστικές εκδηλώσεις), εθνικά σύμβολα (π.χ. εικόνες ηρώων). *Τελετουργικές δραστηριότητες:* τελετουργίες (π.χ. προσευχή, κατάθεση στεφάνου, παρελάσεις). *Εκπαιδευτικές επισκέψεις - εκδρομές* (Εκδρομές και επισκέψεις σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους κ.ά.). *Ο σχολικός αθλητισμός και αγώνες* (Αθλητικές δραστηριότητες-σχολικοί αγώνες). Μαθητικές κοινότητες.
iii. Θεσμοί και άλλες σχολικές δραστηριότητες: Καινοτόμα εκπαιδευτικά προγράμματα. Εκθέσεις έργων-βιβλίων κ.λπ., *Σχολική Εφημερίδα ή περιοδικό, πίνακες ανακοινώσεων, ιστοσελίδα του σχολείου,* (σχολικές εφημερίδες/περιοδικά, πίνακες ανακοινώσεων, σχολικές ιστοσελίδες. *Χρήση των νέων τεχνολογιών, Χρήση του διαδικτύου, Σχολική βιβλιοθήκη,* βιβλιοθήκες, Εργαστήριο Η/Υ κ.ά. *Διακόσμηση του σχολικού χώρου, Άτυπες ομάδες των συνομηλίκων.*
 11. **Μαθητικές κοινότητες στο Σχολείο: Από τη Σχολική Κοινότητα του Μαράσλειου Διδασκαλείου (1923-26) στις Μαθητικές Κοινότητες του σύγχρονου Ελληνικού Σχολείου.** Το Μαράσλειο Διδασκαλείο και η σχολική κοινότητά του. Μαθητικές κοινότητες στο ελληνικό σχολείο: Κανονισμός λειτουργίας των Μαθητικών Κοινοτήτων (1986/82). Σύγκριση της σχολικής κοινότητας του Μαράσλειου Διδασκαλείου με τις σύγχρονες μαθητικές κοινότητες (Σημειώσεις 12).
 12. **Η διαμόρφωση του δημοκρατικού πολίτη στο Σχολείο και το Νηπιαγωγείο: Πρακτικές εφαρμογές προγραμμάτων για την ενδυνάμωση της «Παιδείας της Δημοκρατίας και των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» στο σχολείο.** (Νηπιαγωγείο: 3 φάσεις ψηφοφορίας και οι εκλογές στο Νηπιαγωγείο) (Σημειώσεις 13).

Βιβλίο, σημειώσεις & προαιρετική ενισχυτική εργασία

1. Κάθε Τρίτη, μετά το πέρας της παράδοσης, θα τοποθετούνται στο Student Web -πύλη φοιτητών- του Πανεπιστημίου Κρήτης (<https://student.cc.uoc.gr/>), στις δημοσιεύσεις του μαθήματος ΚΟΙΝ 108, οι **σημειώσεις του μαθήματος**. **Προσοχή!!** Για να μην υπάρξει πρόβλημα, να μπαίνετε με το διαδυκτιακό φυλλομετρητή INTERNET ΕΞΠΛΟΡΕΡ.
2. Το βασικό **βιβλίο** θα είναι, κατ' επιλογή σας, ένα από τα τέσσερα παρακάτω προσφερόμενα βιβλία:
α. Οικονομίδης, Β. & Ελευθεράκης, Θ. (Επιμ.). (2009). *Εκπαίδευση, Δημοκρατία και Ανθρώπινα Δικαιώματα*. Αθήνα: Ατραπός.
β. Καλογιαννάκη, Π. (2011). *Η Εκπαίδευση στον Σύγχρονο Κόσμο*. Αθήνα: Ίων.
γ. Καλογιαννάκη-Χουρδάκη, Π. (1993). *Ελληνες μαθητές του Δημοτικού Σχολείου και Πολιτική Κοινωνικοποίηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.
δ. Lenhart, V. (2006). *Παιδαγωγική των ανθρωπίνων δικαιωμάτων*. Αθήνα: Gutenberg.

3. Μπορείτε να αναλάβετε μικρή **εργασία** ενισχυτική του βαθμού σας (2 ή 3 βαθμοί), την οποία **θα γράψετε** (10 σελίδες) και θα παραδώσετε το αργότερο μέχρι την ημέρα της εξέτασης και **θα ανακοινώσετε προαιρετικά** (ένα πεντάλεπτο) στις τελευταίες παραδόσεις του μαθήματος.

Το θέμα πρέπει να είναι σχετικό με την **πολιτική κοινωνικοποίηση στο σχολείο**, δηλαδή μπορεί να είναι:

α. **θέμα-ερώτημα** που μπορείτε να εμπνευσθείτε από το περίγραμμα της ύλης, δηλαδή **ανάλυση μιας μεταβλητής του σχολείου και η σύνδεση με την Π.Κ. των μαθητών**

β. **θέμα-περιληπτική παρουσίαση** ενός σχετικού **βιβλίου ή άρθρου** από τα βασικά, τα ενδεικτικά ή και από άλλα βιβλία (παιδαγωγικά κ.ά.) που θα βρείτε μόνοι σας, το οποίο θέμα θα προσπαθεί να απαντήσει στο κεντρικό ερώτημα/υπόθεση εργασίας: **πώς λειτουργεί η Π.Κ. και διαμορφώνεται η πολιτική συμπεριφορά του παιδιού στο σχολείο;**

Εξετάσεις & λοιπές πληροφορίες

1. Οι **εξετάσεις του μαθήματος** θα έχουν τη μορφή **ανοικτών ερωτήσεων γνωστικού και κριτικού χαρακτήρα**, οι οποίες θα απαντώνται με **λακωνικό** (σύντομο, εύστοχο) και **καίριο** τρόπο.

2. Στις **ανακοινώσεις** του μαθήματος (KOIN 108), στο Student Web -πύλη φοιτητών- του Πανεπιστημίου Κρήτης (<https://student.cc.uoc.gr/>), θα μπορείτε να παρακολουθείτε τις διάφορες εξελίξεις του μαθήματος, π.χ. αναβολή μαθήματος, αργία, ενημερώσεις, ύλη μαθήματος, εξετάσεις κ.ά.
3. Περαιτέρω **επικοινωνία**, για τυχόν προβληματισμούς σας, στο **email** του διδάσκοντα clefthet@edc.uoc.gr.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

1. Apple, M. (1986). *Ιδεολογία και Αναλυτικά Προγράμματα*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.
2. Dottrens, R. (1957). *Αγωγή και δημοκρατία* (Γ. Α. Βασδέκης Μετάφρ.). Αθήνα: Ε.Σ.Ε.Β.
3. Giddens, A. (Δ. Τσαούσης, Επιμ.-Μετάφρ.) (2002). *Κοινωνιολογία*. Αθήνα: Gutenberg.
4. Hargreaves, D. (1997). Αντιδράσεις στην ετικετοποίηση. Στο Μιχαλακόπουλος, Γ. *Το σχολείο και η σχολική τάξη*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη, 489-507.
5. Kavanagh, D. (Ν. Δερμετζής, Πρόλογ.-Επιμ., Α. Αθανασίου, Μετάφρ.) (1991). *Πολιτική κουλτούρα*, Αθήνα: Παπαζήσης.
6. Muhlbaue, K. R. (1985). *Κοινωνικοποίηση: Θεωρία και έρευνα*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
7. Queiroz, J.-M. (2000). *Το σχολείο και οι κοινωνιολογίες του*. Αθήνα: Gutenberg.
8. Αραβανής, Γ. (2000). *Ψυχοκοινωνιολογία και Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
9. Γεδεών, Σ. (1937). *Ο θεσμός της συνεργασίας των μαθητών ως μέσον κοινωνικής αγωγής*. Εν Αθήναις: εκδ. συγγρ.
10. Γερμανός, Δ. (2006). *Οι τοίχοι της γνώσης. Σχολικός Χώρος και Εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.
11. Γκίβαλος, Μ. (2005). *Πολιτική κοινωνικοποίηση και εκπαιδευτικό περιβάλλον*. Αθήνα: Νήσος.
12. Γκότοβος, Α. (1990). *Η λογική του υπαρκτού σχολείου*. Αθήνα: Gutenberg.
13. Γκότοβος, Α. (1995). *Παιδαγωγική αλληλεπίδραση*. Αθήνα: Gutenberg.
14. Γώγου, Λ. (2010). *Η κατανόηση των κοινωνικών φαινομένων και οι προοπτικές της κοινωνικής έρευνας*. Αθήνα: Γρηγόρης.
15. Δεληκωστοπούλου, Μ.-Γράψας, Σ. (1981). *Η κοινωνιομετρία στην τάξη*. Αθήνα: εκδ. συγγρ.
16. Δελμούζος, Αλ. (1929). *Οι πρώτες προσπάθειες στο Μαρσέλιο 1923-1926*, Αθήνα: Δημητράκος Α.Ε.
17. Δεμερτζής, Ν. (1989). *Κουλτούρα, νεωτερικότητα, πολιτική κουλτούρα*. Αθήνα: Παπαζήσης.
18. Διαμαντόπουλος, Π. (2002). *Σχολική Παιδαγωγική. Θεωρία του Σχολείου. Τομ. Α΄*. Αθήνα: Παπαζήσης.
19. Ελευθεράκης, Θ. (2008). Παιδαγωγικές αντιλήψεις και κοινωνική δικαιοσύνη: Από τη Σχολική Κοινότητα του Μαρασλείου Διδασκαλείου (1923-26) στις Μαθητικές Κοινότητες του σύγχρονου Ελληνικού Σχολείου. Εισήγηση στο 5ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο Ιστορίας της Εκπαίδευσης: «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ», στις 4-5 Οκτωβρίου 2008). Διάθεση στο: http://www.eriande.elemedu.upatras.gr/index.php?setion=985&language=e_l_GR&page706=1&itemid70
20. Καλογιαννάκη, Π. (2002α). Εισαγωγικό σημείωμα. Στο Πολεμικός, Ν., Καϊλα, Μ., Καλαβάσης, Φ. (Επιμ.), *Εκπαιδευτική, οικογενειακή και πολιτική ψυχοπαθολογία. Τομ. Δ΄ (Διαστάσεις παθολογίας στο κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο)*. Αθήνα: Ατραπός.
21. Καλογιαννάκη, Π. (2002β). Η διαπαιδαγώγηση του πολίτη στον 21^ο αιώνα: μερικές όψεις και διλήμματα. Στο Πολεμικός, Ν., Καϊλα, Μ., Καλαβάσης, Φ. (Επιμ.), *Εκπαιδευτική, οικογενειακή και πολιτική ψυχοπαθολογία. Τόμ. Δ΄ (Διαστάσεις παθολογίας στο κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο)*. Αθήνα: Ατραπός.
22. Καλογιαννάκη, Π. (2003). Πολιτική κοινωνικοποίηση και σχολείο: συγκρίσεις, όψεις και προοπτικές. Στο Καζαμιάς, Α., Πετρονικολός, Λ. (Επιμ.), *Παιδεία και Πολίτης. Η παιδεία του Πολίτη της Ελλάδας, της Ευρώπης και του Κόσμου*. Αθήνα: Ατραπός, 151-172.
23. Κανάκης, Ι. Ν. (2001) *Η οργάνωση της Διδασκαλίας-Μάθησης με ομάδες εργασίας*, Αθήνα: Τυποθήτω-Γ. Δαρδανός.
24. Καρακατσάνη, Δ. (2003) *Εκπαίδευση και πολιτική διαπαιδαγώγηση: Γνώσεις, αξίες, πρακτικές*, Αθήνα: Μεταίχμιο.
25. Κογκούλης, Ι. (1994). *Η σχολική τάξη ως κοινωνική ομάδα και η συνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
26. Κοντάκος, Α., & Πολεμικός, Ν. (2000). *Η μη λεκτική επικοινωνία στο νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
27. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδορίδη, Γ. (επιμ.λ.). (2005). Η δημοκρατία, ο πολίτης και οι "άλλοι". Πολιτισμική οικειότητα της κοινωνικής και πολιτικής εκπαίδευσης. Αθήνα: Gutenberg.
28. Κορώσης, Κ. (2002). *Έφηβοι και οικογένεια*. Αθήνα: Gutenberg.
29. Κορώσης, Κ. (2003). *Πατέρας και Παιδί. Η επικοινωνία του πατέρα με το παιδί της σχολικής ηλικίας κατά τις ελεύθερες ώρες*. Αθήνα: Ατραπός.
30. Κουρταλίδης, Θ. (1977). *Μαθητικές κοινότητες και δημοκρατική αγωγή*. Αθήνα: Μήνυμα.
31. Κόφρας, Α., & Μετοχιανάκης, Η. (1997). *Η επίδραση της οικογένειας στην προσαρμογή του παιδιού στο νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Γρηγόρης.
32. Κωνσταντινίδης, Θ. (1997). *Κοινωνιολογία του Σχολείου και της Σχολικής Τάξης*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
33. Κωνσταντίνου, Χ. (1994). *Το σχολείο ως γραφειοκρατικός οργανισμός και ο ρόλος του εκπαιδευτικού σ' αυτόν*. Αθήνα: Σμυρνωτάκης.
34. Κωνσταντίνου, Χ. (2004). *Η πρακτική του εκπαιδευτικού στην παιδαγωγική επικοινωνία: Ο ανταρσιχός ως γνώρισμα της υπαρκτής σχολικής πραγματικότητας*. Αθήνα: Gutenberg.
35. Κωνσταντίνου, Χ. (2005). *Σχολική πραγματικότητα και Κοινωνικοποίηση του Μαθητή*. Αθήνα: Gutenberg.
36. Λάμνιαν, Κ. (2001). *Κοινωνιολογική Θεωρία και Εκπαίδευση. Διακριτές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
37. Λαμπίρη-Δημάκη, Ι. (1974). *Προς μια ελληνική κοινωνιολογία της Παιδείας*, Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.
38. Λαμπίρη-Δημάκη, Ι. (1990). Οικογένεια και κοινωνική πολιτική. Στο Σ. Τσίτουρα (Επιμ.). *Φροντίδα για την Οικογένεια*. Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Κοινωνικής Παιδιατρικής και Προαγωγής της Υγείας-Ελληνική Εταιρεία Πρόληψης της Κακοποίησης και Παραμέλησης των Παιδιών, 201-212.
39. Μαλικιώση-Λοΐζου, Μ. (2001). *Η Συμβουλευτική Ψυχολογία στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
40. Ματσαγγούρας, Η. (2000). *Η διαθεματικότητα στη σχολική τάξη. Εννοιολογική Αναπλάισιση και Σχέδια Εργασίας*. Αθήνα: Γρηγόρης.
41. Ματσαγγούρας, Η. (2000). *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*, Αθήνα: Γρηγόρης.
42. Μεταξάς, Α.-Ι. (1976). *Πολιτική κοινωνικοποίηση*. Αθήνα: Ολκός.
43. Μιχαλόπουλος, Γ. (1996). *Κοινωνιολογία και Εκπαίδευση. Προσεγγίσεις στην κοινωνιολογική διερεύνηση της εκπαίδευσης και της εκπαιδευτικής πράξης*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
44. Μιχαλόπουλος, Γ. (1997). *Το σχολείο και η σχολική τάξη. Κοινωνιολογικές προοπτικές*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
45. Μπαλάσκας, Κ. (1989). *Κοινωνική θεώρηση της παιδείας*. Αθήνα: Γρηγόρης.
46. Μπάμπηλης, Θ. (2005). *Η Κοινωνικοποίηση του Παιδιού στη Σχολική Τάξη: ο ρόλος του εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Ατραπός.
47. Μπέτσας, Γ. (2007). *Η κοινοτική διάσταση στην εκπαίδευση. Ιστορικές προβολές-Σύγχρονες αναφορές*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
48. Μπίκος, Κ. (2004). *Αλληλεπίδραση και κοινωνικές σχέσεις στη σχολική τάξη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
49. Μπιτσάκη Τ., Τσαγγάρη, Σ. (2000). *Πολιτική Κοινωνικοποίηση: Η Συγκρότηση του Πολιτικού Υποκειμένου στο Καπιταλιστικό Σύστημα*, (Χ. Νόβα-Καλτσούνη, Πρόλογ.). Αθήνα: Τυποθήτω-Γ. Δαρδανός.
50. Μπουζάκης, Σ. (1986). *Παιδαγωγικοί και κοινωνικοπολιτικοί προβληματισμοί*. Αθήνα: εκδ. συγγρ.
51. Νικολάου, Σ.-Μ. (2006). *Θεωρητικά ζητήματα στην Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Gutenberg.
52. Νικολάου, Σ.-Μ. (2009). *Κοινωνικοποίηση στο σχολείο*. Αθήνα: Gutenberg.
53. Νόβα-Καλτσούνη, Χ. (2007). *Κοινωνικοποίηση. Η γένεση του κοινωνικού υποκειμένου*. Αθήνα: Gutenberg.

54. Ξωχέλης, Π. (2005). *Σχολική Παιδαγωγική*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
55. Παντελίδου-Μαλούτα Μ. (1987). *Πολιτικές στάσεις και αντιλήψεις στην αρχή της εφηβείας*. Αθήνα: Gutenberg.
56. Παπάγγελος, Μ. Θ. (1986). *Κοινωνικοποίηση και Σχολική Απομόνωση στα Πλαίσια της Σχολικής Τάξης: Μια έρευνα σε 22 τάξεις σχολείων*. Αθήνα: εκδ. συγγρ.
57. Παπαμαύρος, Μ. (1927). *Η Σχολική Κοινότητα*. Αθήνα: εκδ. συγγρ.
58. Παπανασούμ-Τζικά, Ζ. (1989). *Πολιτική κοινωνικοποίηση και σχολείο*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
59. Παπανούτσος, Ε. (1976). *Η Παιδεία το μεγάλο μας πρόβλημα*, Αθήνα: Δωδώνη.
60. Παρασκευόπουλος, Ι. (1985). *Εξελικτική ψυχολογία. Η ψυχική ζωή από τη σύλληψη ως την ενηλικίωση, τομ. 3 (Σχολική ηλικία)*. Αθήνα: εκδ. συγγρ.
61. Πολυχρονόπουλος, Π. (1980). *Παιδεία και Πολιτική στην Ελλάδα (τόμοι Α' και Β')*. Αθήνα: Καστανιώτης.
62. Πυργιωτάκης, Ι. (1999). *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική Επιστήμη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
63. Πυργιωτάκης, Ι. (2000). *Κοινωνικοποίηση και εκπαιδευτικές ανισότητες*. Αθήνα: Γρηγόρης.
64. Σαββαΐδης, Τ., (2005). *Το ελληνικό και ευρωπαϊκό πλαίσιο στη διαμόρφωση της πολιτικής κοινωνικοποίησης των μαθητών*. Αθήνα: Γρηγόρης.
65. Τερλεξής, Π. (1999). *Πολιτική Κοινωνικοποίηση. Η γένεση του πολιτικού ανθρώπου*. Αθήνα: Gutenberg.
66. Τζαβάρας, Γ. (2000). *Προβλήματα Φιλοσοφίας της Παιδείας*. Αθήνα: εκδ. συγγρ.
67. Τσαούσης, Δ. (1979). *Στοιχεία Κοινωνιολογίας*. Αθήνα: Gutenberg.
68. Τσαούσης, Δ. (2001). *Η κοινωνία του ανθρώπου -Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία*, Αθήνα: Gutenberg.
69. Τσαρδάκης, Δ. (1984). *Διαδικασίες κοινωνικοποίησης*. Αθήνα: Σκαρβαβίος.
70. Τσιπλητάρης, Α. (2001). *Η κοινωνικοποίηση του παιδιού: Μια ψυχοκοινωνιολογική προσέγγιση στα πλαίσια της οικογένειας και του σχολείου*. Αθήνα: Ατραπός.
71. Φίλιας Β. (1976). *Δοκίμια Κοινωνιολογίας*. Αθήνα: Μπουκουμάνης.
72. Φίλιας, Β. (1974). *Προβλήματα κοινωνικού Μετασχηματισμού*. Αθήνα: Παπαζήσης.
73. Φίλιας, Β. (1991). *Δεκατέσσερα δοκίμια Κοινωνιολογίας*. Αθήνα: Μπουκουμάνης.
74. Φράγκος, Χρ. (1977). *Ψυχοπαιδαγωγική*. Αθήνα: Παπαζήσης.